

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Schimbare de persoane.

Sibiu, 13 Decembrie n.

Și earăși sufflă vânt de pace. Schimbările făcute, atât de pe neașteptate, în conducerea armatei noastre, se asigură, că s'au făcut numai din motive *personale*, și nu schimbă întru nimica direcția croită și reprezentată de baronul Berchtold în politica esternă a monarhiei noastre, care e de natură *pacinică*.

Retragerea generalului Auffenberg din postul de ministru de războiu al monarhiei austro-ungare se zice, că ar fi urmat din motivul, că domnul general ar fi dat prea puține semne despre aptitudinile ce-ruite dela diriguitoriul sorții unei armate, care în vreme de războiu are peste trei milioane de combatanți. Nu a fost deci omul, nici al inițiativei, nici al concepției mai înalte, ci un bun executant al planurilor și gândurilor altora. Dela un ministru de războiu se cere însă, ca să-și aibă vederile, cugetele și planurile sale proprii.

Se atribue apoi retragerea generalului Auffenberg din postul de ministru de războiu al monarhiei noastre și intrigelor maghiare, pentru că domnia Maghiari nu l'au putut suferi pentru modul seu de tratare, milităresc și de casarmă, folosit și față de delegațiuni, și mai ales pentru opunerea sa atât de îndârjită de a se face în legile nouie militare modificările dorite de Maghiari.

Se știe apoi acum și aceea, că domnul Auffenberg de vre-o două săptămâni nici nu mai conducea afacerile ministerului de războiu, ci generalul Krobotin, primul șef de secție în acest ministeriu, acela, care i-a luat acum locul ca urmaș. Deci era de mult decis se demisioneze, și numai situația gravă în care se află monarhia l'a îndemnat să-și mai amâne executarea planului.

Cam tot de aceeași natură e apoi și demisia generalului Schemua din

postul de șef al statului major în armata austro-ungară. Cu privire la această demisie cei inițiați știu să spună următoarele: Șef al statului major în armata austro-ungară era mai înainte generalul Conrad de Hötendorf, care a trebuit însă să se retragă, în urma unui conflict pe care l-a avut cu contele Aehrenthal, decedatul ministru de externe. Cum însă generalul Conrad era omul de absolută încredere al Moștenitorului nostru de tron, Francisc Ferdinand, acesta l-a asigurat de simpatiile sale și pentru mai departe și i-a pus în vedere, că întâmplându-se să se facă o schimbare serioasă în situația internațională și să fie silit Alțeta Sa să iee comandamentul general asupra armatei monarhiei, îl va rechema la postul de șef al statului major al acestei armate, în care s'a dovedit a fi pe deplin la locul său.

Din acest fapt s'ar putea deduce, că stăm cu adevărat în preajma schimbării serioase a situației internaționale, și luarea comandamentului general asupra armatei monarhiei noastre din partea Alțetei Sale a Moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, e acum iminentă, — prin urmare ne-am afla în preajma războiului. O astfel de explicare nu s'ar putea da însă lucrurilor întâmplate. Poate că nu ne aflăm încă în preajma războiului; și poate că nu ne vom afla nici mai târziu, — cel puțin domnul ministru-prezident ungar Lukács, venind dela Viena, a asigurat pe domnia deputați din camera ungară, că vine cu impresia, că *nu va fi războiu*, — dar foarte slab și neprecizat comandant de armată ar fi acela, care nu va lua din vreme toate dispozițiile, cari i-se par necesare pentru cazul de războiu. Astfel și Moștenitorul nostru de tron, și-a pus de pe acum șef de statul major al armatei pe omul, în care are absolută încredere și despre a cărui destoinicie e pe deplin convins, pentruca eventuala schimbare serioasă în situația internațională să

nu l găsească nepregătit. Putem să spunem deci, că schimbarea care s'a făcut în conducerea armatei austro-ungare e deocamdată numai schimbare de persoane, nu de politică. Războiul nu-l dorim; stăm departe de războiu, dar stăm totodată *gata* de războiu. Asta e situația.

Din parlament. Marți s'a votat budgetul ministerului de justiție, Mercuri s'a discutat budgetul ministerului de culte și instrucțiune publică. La acest budget e înscris la cuvânt și deputatul naționalist român D. St. C. Pop. Et, Jol, s'a întrerupt discuția asupra acestui budget, și s'a votat budgetul ministerului de honvezi. Ședințele dietei se țin și acuma fără deputații din opoziția unită maghiară.

Mesajul de tron, cu care Regele Carol a deschis Luni corpurile legiuitoare române, a făcut cea mai bună impresie pretutindena. Ziarul „Pester Lloyd” îi consacra un lung articol, în care conată îndreptățirea compensațiilor cerute de statul român, și aduce elogiul frumoase corectei și înțelepte politici externe a României. Tot astfel se pronunță și zarele mari vieneze.

Vizita dlui Danef la București. Măstina dlui Danef în România pare a nu fi isbită. Danef a cerut în București, după cum oțim în gazetele din capitala română, ca dorințele României să se implinească după încheierea păcii cu Turcia. Cercurile românești însă or, ca cele două state să cadă de acord cât mai curând, astfel, ca dorințele României să fie satisfăcute încă în decursul tratativelor de pace din Londra. Guvernul român a cerut deci dela guvernul bulgar, să trimită pe altoineva la București, spre a trata și rezolva chestiile din discuție, fiindcă dl Danef a trebuit să plece la Londra, la conferența de pace.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 47. Celui ce și-a implinit serviciul activ, dacă rămânerea lui în armată se arată a fi favorabilă pentru serviciu, i se poate permite, ca în locul trecerii sale în rezervă să servească mai departe în activitate, din an în an, în mod voluntar. Sub aceleași condițiuni pot fi primiți de nou și rezerviștii în serviciu activ.

Favorurile materiale ale subofițerilor, cari servesc mai departe sub stțul de condițiuni, le va stabili un regulament special. Subofițerii, cari servesc mai departe, în general în anul al patrulea de serviciu (la marină al cincilea) primesc îndreptățirea de a fi împărțășiți de favoruri materiale. Dar se poate permite subofițerilor în să după terminarea anului al doilea de serviciu activ (la marină al treilea), ca să se oblige să servească patru ani în activitate (la marină cinci ani), în care oas deja în anul al treilea de serviciu activ (la marină al patrulea) se împărțășesc de favoruri materiale.

§ 48. Rezerviștii din armata comună și rezerviștii suplimentari sunt datori se facă deprinderi de arme sub decursul obligativității lor de a servi.

Rezerviștii armatei comune se chiamă la deprinderi de arme în modul următor:

a) După implinirea unui serviciu activ de doi ani, la oaltă oel mult pe 14 săptămâni, în care oas numărul deprinderilor de arme poate să fie cel mult patru;

b) în cazul implinirii serviciului activ înreg de trei ani, — chiar și dacă anul al treilea a fost servit în mod voluntar, — la oaltă oel mult pe 11 săptămâni, când numărul deprinderilor de arme poate să fie cel mult trei.

Celoi a stat de bună voe patru ani în serviciul activ, e dispensat de orice deprindere de arme.

Rezerviștii suplimentari ai armatei comune sunt datori să participe la trei deprinderi de arme, cari pot fi de o durată de cel mult patru săptămâni.

Soldații datori să facă deprinderi de arme după dispozițiile de sus nu pot fi chemați la deprinderi de arme mai lungi decât de patru săptămâni, și nu pot fi chemați în acelaș an decât numai la o singură deprindere de arme, cu excepția oasului, când amenință primejdia războiului. Chemarea la deprinderi de arme a celor din anul al 11-lea și 12-lea de serviciu se face numai atunci, când respectivul are să suplinească o deprindere de arme, pe care n'a făcut-o în urma împrăjurărilor sale personale, ori din vna sa.

Dintre rezerviștii mei pot fi dispensați dela ultima deprindere de arme, cu excepția voluntarilor pe un an trecuți în rezervă, aceia, cari:

a) cu ocaziunea intrării lor la miliție dovedesc în fața unei comisuni militare, că posed o pregătire oarecare, — în măsură care va fi mai amănunțit presată pe oalea ordonanței, din gimnastica militară și din tragerea la țintă;

b) dovedesc că au funcționat cu succes cel puțin doi ani pe terenul instruirii

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De Dr. Ioan Lupăș.

(Fine).

Pentru a putea duce la îndeplinire planul acesta măret, Șaguna a trebuit să lupte cu multe greutăți și să înlăture din calea stăruințelor sale multe feluri de piedeci. Mai tare se împotriveau și cercau să zădărnicească planul lui Șaguna achiereii Sărbilor, cari ar fi dorit să țină pe Români totdeauna sub stăpânirea lor bisericească. Fiind Bucovina sub stăpânirea Austriei, Șaguna doria să împreune și pe Români de acolo cu biserica ortodoxă din Ardeal și Ungaria. Dar s'a împotrivit episcopul Bucovinei, Hacman, de a se uni cu mitropolia noastră, dupăcum era plaul lui Șaguna. Cu cuvântul, cu condeul și cu tiparul a stăruit Șaguna 16 ani deardând să lămuirească pe toți confrării bisericii noastre, că chiar canoanele sfinților apostoli ne asigură dreptul să avem și noi *mitropolia* noastră neatârnată de mitropoliile altor neamuri.

După multe greutăți, în sfârșit, la anul 1864 această dorință s'antă a lui Șaguna și a poporului nostru întreg s'a im-

plinit. Chiar în preajma sărbătorilor Crăciunului a sosit din Viena știrea, că monarhul a recunoscut dreptatea cererilor lui Șaguna și l-a numit pe el *ca mitropolit al Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria*.

Sub această mitropolie au fos rânduite episcopiile din Arad și din Caransebeș. În Caransebeș cel dintâi episcop ales și întărit a fost protopopul brașovean Ioan Popasu (1865—1889); după el a urmat Nicolae Lopea (1889—1908) om foarte învățat și darnic; la moartea sa și-a lăsat întreagă averea de peste 250,000 coroane bisericii; la 1910 a fost ales în locul lui și întărit episcopul de azi Dr. Miron Cristea, om luminat și doritor de progres.

Iar la Arad, după Gherasim Rațiu urmează următorii episcopi: Procopiu Ivacicovici, Miron Roman, Ioan Mețianu, Iosif Goldiș și Ignatie I. Papp.

După ce mitropolia a fost recăștigată, Șaguna s'a apucat s'o organizeze, adevă s'o întocmească după toate rânduehile bisericești, să-i dea legi și îndrumări, cum să fie cărmuită această mitropolie în toate timpurile, pentru a o feri de furtuni și primejdii ca cele din trecut.

Astfel a făcut *Mitropolitul Andreiu baron de Șaguna* o lege, care se numește: *Statutul organic*. Apoi a chemat în 1868 la sfat pe cei mai aleși preoți și mireni din

mitropolia întreagă, și a ținut cu ei un mare *congres național-bisericesc*, cerându-le părerea despre legea aceasta. Dupăce toți au zis, că e bună, legea aceasta a fost trimisă, prin ministrul Eötvös, la Majestatea Sa, regele Francisc Iosif I., care i-a și dat sancțiunea, adevă puterea de drept, în 28 Maiu 1869. După aceasta a mai trăit Șaguna 4 ani și a murit la 1873, fiind înmormântat lângă biserica cea mare din *Rășinari*.

La mormântul lui se duc elevii seminarului în fiecare an și se roagă pentru odihna lui sufletească. Când s'au implinit 25 de ani dela moartea lui și mai târziu 100 de ani dela nașterea lui, mulțime mare de preoți și de popor român din toate părțile au venit și au ingenunchiat înaintea acestui mormânt, binecuvântând memoria mitropolitului Andreiu baron de Șaguna, care cu înalta sa înțelepciune a lovit, ca odinioară prorocul Moise cu toiagul, în stâncă și a deschis poporului nostru izvorul culturii sufletești. La moartea sa a lăsat pe sama bisericeilor și a școalelor noastre fonduri de peste un milion de coroane. Tot la indemnul lui Șaguna a lăsat și Emanuil Gozdu o fundațiune mare pentru creșterea tinerimii la școli înalte.

Urmașii lui Șaguna în scaunul mitropolitan sunt: Procopiu Ivacicovici (1873—1874) Miron Roman (1874—1898) și bunul și neobositul Ioan Mețianu dela 1898 incoace.

XV Statutul organic.

Statutul organic este legea fundamentală a bisericii gr.-or. române din Ungaria și Transilvania. Pe această lege se întemeiază constituția noastră bisericească, adevă toate drepturile și datorințele credincioșilor sfintei noastre biserici.

Statutul organic ne arată, că părțile constitutive (alcătuitoare) ale mitropoliei noastre sunt, de jos în sus: 1. parohia, 2. protopopiatul, 3. eparhia și 4. mitropolia.

1. *Parohia* e formată din mai multe familii creștinești, aparținătoare bisericii noastre. Conducătorul unei parohii este preotul, pe care il alege poporul și il întărește episcopul sau mitropolitul. Preotul, împreună cu *comitetul parohial*, este dator a purta de grijă, ca biserica și școala să fie totdeauna în stare bună și să nu se încuiba obiceiuri și deprinderi păcătoase între credincioșii bisericii noastre. Averea parohiei o chivernisește *epitropia parohială*, care trebuie să-și dea sama de tot filerul cheltuit și e răspunzătoare atât înaintea *comitetului*, cât și înaintea *sinodului parohial*. Sinodul parohial trebuie să se țină în fiecare an odată pentru examinarea socotelilor bisericești și școlare. Dacă se mai ivese și alte trebuințe, se poate ținea și de mai multe ori într'un an. Membrii sinodului parohial sunt toți credincioșii bisericii noastre,

tinerimei în gimnastica militară și tragera la țintă, cu atestat de la funcționarul ceroul administrativ presupunând că de favorul de sub a) nu s'au împărțit.

Vremea deprinderilor de arme se stabilește cu posibilitate în vedere a raporturilor economice și de altă natură.

Ofițerii din rezervă și armatei comune, funcționarii militari, aspiuranții de funcționari, cari și-au făcut serviciul activ ca voluntari de un an, cât se sfiă în rezervă, fac patru deprinderi de arme de câte patru săptămâni. Dar atunci când se cere să fie instruiți mai bine în cele practice, pot să fie chemați în mod excepțional, încă cel mult la două deprinderi de arme, deasemenea durată.

Aceia dintre rezervații armatei comune, cari au făcut serviciul activ ca voluntari pe un an, dar nu au fost numiți ofițeri în rezervă (funcționari militari, aspiuranți) sub durată îndatoririi lor de a servi au să fie chemați de patruori la deprinderi de arme, pe câte patru săptămâni. Dar nici acești rezervați ai armatei comune, și nici ofițeri etc. de rezervă, nu pot fi chemați la deprinderi de arme mai lungi decât de patru săptămâni, și nici mai de multeori, decât numai odată în același an, cu excepția cazului, când amenință primejia războiului.

Orice chemare la serviciu activ în scopul întregirii contingentului în armata comună, se socotește pentru respectivul rezervist ca o deprindere de arme, dacă și-a început serviciul la trapa la care a fost chemat. Orice altă chemare, ori reținere, pentru a face serviciu activ, se socotește ca o deprindere de arme. Dacă timpul petrecut în serviciul activ trece peste 28 de zile, plusul se computează în a doua deprindere de arme. Iar dacă e de cel puțin de două luni, respectivul nu mai vin chemați de loc la deprinderi de arme. Dispozițiile acestea se aplică și cu privire la rezervații suplimentari din anul al treilea, chemați la serviciu activ.

Cei dela marină se cheamă la deprinderi de arme în modul următor:

a) ceie au făcut serviciu activ de patru ani, ori serviciul activ de doi ani, pe baza §-ului 28, nu pot fi chemați la deprinderi de arme;

b) ceie înainte de a-și implini serviciul activ vin treceți la rezervele suplimentare ale armatei comune, și vin chemați la deprinderile de arme după anul lor de asentare;

c) ceie și-au făcut serviciul activ ca voluntari pe baza §-ului 27, pot fi chemați cel mult de patru ori la deprinderi de arme, pe câte patru săptămâni.

Deprinderile de arme ale honvezimei se stabilește legea despre honvezime.

În caz de înarmare nouă, ori de schimbare de arme, rezervații și rezervații suplimentari pot fi chemați la deprindere de arme în mod excepțional, înainte toate împrejurările însă numai odată. Măsură și durata ei are să se restrângă numai la strictul necesar. Chemarea la deprinderi de arme o fac respectivele autorități militare.

§ 49. Controla militară se ține în fiecare an, după sărbători, și nu poate avea durată mai lungă decât de o zi. La controlă sunt datori să se prezinte toți conștienții, rezervații și rezervații suplimentari ai armatei comune, ai marinei și ai honvezimei, cari în cursul anului aceiua nu au făcut serviciu activ sau alt serviciu militar. În locul controalelor se poate introduce și anunțarea în scris, care se poate face odată pe an. (Va urma).

cari trăesc viață cinstită și își implinesc datoriile față de biserică și școală.

2. Mai multe parohii la oaltă formează un *protopopiat*, în fruntea căruia stă *protopopul*, *comitetul* și *sinodul protopopesc*. În comitetul și în sinodul protopopesc sunt $\frac{1}{3}$ parte din membri preoți, iar $\frac{2}{3}$ mireni. Datoriile comitetului și sinodului protopopesc sunt aceleași ca și ale comitetului și sinodului parohial, cu deosebirea că ele sunt puse peste toate parohiile dintr'un cerc protopopesc. În afaceri de disciplină bisericăscă judecă *scaunul protopopesc*, la care nu iau parte și mireni, ci numai preoții în frunte cu protopopul.

3. Mai multe protopopiate la oaltă formează o *eparhie*. În fruntea eparhiei stă *episcopul* și *consistorul*, care e împărțit în 3 senate: *senat bisericesc*, *școlar* și *epitropesc*.

Membrii senatului bisericesc sunt toți preoți, iar ai celui școlar și epitropesc sunt $\frac{1}{3}$ preoți, $\frac{2}{3}$ mireni. Toți acești membri se numesc *asesori* (sfetnici) consistoriali. Ei sunt aleși de *sinodul eparhial*, care își ține ședințele sale în fiecare an după Dumineca Tomii, sub conducerea episcopului din eparhie. Membrii sinodului eparhial sunt iarăși $\frac{1}{3}$ preoți și $\frac{2}{3}$ mireni.

4. Mai multe eparhii la oaltă formează *mitropolia*, în fruntea căreia stă *mitropolitul* și *consistorul mitropolitan*, alcătuit la fel cu consistoarele eparhiale. Tot

Conferențele învățătoresți.

Cercul Orăștie.

Conferența anuală a învățătorilor dela școlile noastre populare din protopopiatele: *Orăștie*, *Gioagiu*, *Hajeg*, *Hunedoara*, *Deva*, *Dobra*, și *Ilia*, s'a ținut de astădată în Orăștie la 8/21 și 9/22 Noiembrie 1912.

Prezenți au fost 80 de învățători. Absenți 10—12, în parte scuzați. Au luat parte la conferență și conducătorii tractelor amintite, P. O. D. protopopi: *V. Domșa*, *I. Popovici*, *Dr. C. Popescu*, *R. Albu* (capelan protop.), *Dr. I. Dobre*, *I. Morariu* și *Z. Murdăgan*. Și Oa. preoți: *I. Moța*, *I. Motora*, *Ier. Uieș*, *N. Andreiu*, *A. Basarab* și alți onorețori.

Comisar consistorial pentru conducerea conferenței a fost: Dl *Dr. Vasile Bologa*, asesor consistorial onorar și director al școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu.

Conferenței i-a premers serviciul sfintei liturghii cu invocarea Duhului sfânt, fiind ziua sfinților Arhangeli Mihail și Gavriil, ce s'a oficiat prin comisarul consistor. și Dni protopopi: *I. Morariu* și *Dr. I. Dobre*. Răspunsurile liturgice le-a dat corul bisericii noastre din Orăștie, cu adânc timbru religios și pătrunzător, sub conducerea destoinicului său dirigent: *I. Branga*, inv. în Orăștie.

După oficiul divin, la 11 ore a deschis comisarul cons. conferența, în școala noastră din Orăștie, cu următorul cuvânt ocazional:

Domnilor Învățători!

Intruți în conferență anuală, ca mdesti apostoli ai școlii noastre populare dela margini îndepărtate. Vă urez din inimă bunăvenire, succes și mulțămire în munca salutară, ce săvârșiți pentru luminarea poporului român.

În sensul programei noastre oficiale, Vă este cunoscut, că de astădată toată preocuparea noastră are să fie concentrată asupra importanței limbii materne în învățământ și asupra mijloacelor ei. În jurul acestei teme se vor desfășura deși, toate lucrările conferenței actuale, în care scop s'au și făcut demersurile trebuitoare.

Ca să putem apăsia însă în mod conștient chestiunea, e indispensabilă o revizuire istorică asupra ei, în cât de fagitivă. În vederea căreia trebuie să ne întoarcem privirile până la școala evului mediu, deoarece din ruinele acestei școlii a răsărit școala timpului mai nou.

În evul mediu se întemează școala pe o simplă vorbărie a unor limbi clasice, cu deosebire a limbii latine. Adeoă întreg învățământul nu era decât o despieșare la infimul a regulilor de gramatică, sintactică, retorică ș. a. Bine înțeles, nu pentru limba maternă, ci pentru o limbă moartă, pentru limba latină.

Rezultatul acestui învățământ a fost un formalism sec, infructuos și efemer. Ca atare fără îndreptățire la existență.

Cel dintâi care a pășit împotriva acestui curent greșit, la începutul secolului al 17-lea, a fost pedagogul *Wolfgang Ratke* sau *Ratichius* (1571—1635), din comuna *Wilster* în *Holstein* (Germanie), un îndărjit reformator al scolasticismului medieval. Principiul lui a fost: să-și învețe copilul mai întâi *limba sa maternă*. Să învețe orice lucru întâi de toate în *limba maternă*. („Alles zuerst in der Mütter-

sprache“.) Dela limba maternă să treacă la celelalte limbi.

Pe baza acestui principiu a organizat el în *Köthen*, la 1618, din încredințarea principelui *Ludovic de Anhalt Köthen*, cea dintâi școală cu *limba maternă* în primele trei clase, rămânând să se introducă pentru viitor limba latină în cl. IV-a, iar limba elenă în cl. VI-a.

Acest început a fost un pas cutezat pentru acel timp. Dar viitorul l-a justificat pe deplin și a devenit un moment de evoluție pentru învățământul limbii materne în școala populară.

Principiul lui *Ratke* l-a dus la isbândă urmașul său *Ioan Amos Comenius* (1592—1671), născut în *Nivnitz* (Moravia), un reformator și mai cutezător, și mai puternic pe terenul învățământului. Acest pedagog este păretele despărțitor între școala evului mediu și școala timpului mai nou. Este plămăditorul și sfetesc al școlii populare din timpul mai nou. O înaltă personalitate morală și nobilă, în sufletul căruia interesele obștei întotdeauna au primat pe cele individuale. Dela acest bărbat datează și principiul obligativității învățământului, care se luptă încă și astăzi cu nesfârșite greutăți în practica vieții.

Pentru limba maternă *Comenius* susține principiul lui *Ratke*. Învățătorul și elevul să vorbească în aceeași limbă și orice explicație și lămurire să se facă în *limba maternă* a copilului. Mănecând dela această, *Comenius* a organizat școala populară pentru *limba maternă* și a numit-o *școala națională*. Deoarece zicea el, e absurd să înveți o limbă străină, înainte de a cunoaște bine limba ta maternă.

Principiile didactice și de educație ale lui *Comenius*, au stras atenția *Karpei* întregi și pe întrecute se grăbiau statele europene să-l invite, ca să le organizeze învățământul după principiile sale. *Germania*, *Holandia*, *Anglia*, *Sveția* și *Ungaria* l-au invitat în acel scop. Vă aduceți aminte, sigur, din istoria pedagogiei, că în *Ungaria* l-a invitat principele *Rákóczi*, în 1650, la *Sárospatak*, unde a petrecut *Comenius* 4 ani de zile și a organizat învățământul după vederile sale în institutele protestante din acel oraș.

Astfel s'a fixat misiunea școlii populare în sânul omenimii, încă din secolul al 17-lea. Și sunt autori germani, cari susțin, că în *Regatul Prusiei*, programul de studii și de lecții al școlii populare din timpul mai nou, este identic, aproape din cuvânt în cuvânt, cu programul de studii din *„Didactica magna“* alui *Comenius*, cu singura deosebire, că în programul acestuia *elementul real* se buoură de o extensiune mai considerabilă, ceea ce în școala mai nouă germană, tinde a se suplini prin așa numitele *cursuri suplertorii* (*Fortbildungsschulen*).

Iată, pe scurt, cum s'a organizat școala populară în serviciul limbii materne întâi de toate. Numai în linia a doua și pentru alte limbi impuse de trebuințele vieții practice.

Acest principiu de organizație pentru școala populară, s'a susținut și s'a fortificat mereu până în ziua de astăzi. Și, nu mai amintesc pe alții dintre pedagogii omenimii, cari s'au distins în această direcțiune, accentuez numai cu plăcere, că unde se practică cu înțelepciune și cu înțelegere principiul amintit, produce adevărate minuni în viața popoarelor.

Luorul este explicabil. Deoarece limba maternă este *singurul mediu*, prin care lumina științei și a culturai devine accesibilă și pentru stratele mai inferioare ale popoarelor. Acest fapt ilustrează îndesjuns rolul și importanța limbii materne în școala populară, abstragând chiar dela *momentul istoric* din viața și dezvoltarea acestei instituțiuni de cultură și de educație.

Îndreptățirea rolului amintit al școlii populare, nu se discută nici în timpul nostru. Ba, i-se impune chiar în mod imperios. Și Vă asigur, *Domnilor Învățători*, că dela priceperea și dela hărnicia noastră atâră, ca să se țină la nivelul timpului importanța limbii materne în școala populară.

Rămâne deci să-mi arătați prin lucrările Dvoastră, cum cuprindeți, cum apreciați și cum credeți că e trebuință să se aplice mijloacele limbii materne, pentru a să-i asigurăm rolul și importanța ce i-se cuvine în viața școlii noastre populare.

Nu mă îndoeso că veți ținea seamă de postulatele întemeiate ale științei pedagogice, cum și de trebuințele reale ale vieții practice, pentru aș jertfa cea mare ce aduce poporul român pentru școala sa populară, să fie deplin justificată.

Cu acestea deschid ședința întâi a conferenței noastre anuale.

După deschiderea conferenței, cu întâmpinările obisnuite, s'a constatat numărul învățătorilor prezenți și s'au prezentat temele distribuite, anume:

1. Legendele și tradițiunile populare din comuna *Balșa*, de *A. Todea*.

Darea de samă asupra acestei teme, de *P. Incicdu*.

2. Metodica scrii-setitului în școala populară, de doșora *Maria Racolța*.

Darea de samă, de *Drăgan Mariș*.

3. Poezia în școala populară, de *P. Furdui*.

Darea de samă, de *A. Laslău*.

4. Importanța gramaticii în general și mai ales în situația de astăzi a școlilor noastre, de *P. Incicdu*.

5. Cartea de ceterie în școala populară, de *A. Laslău*.

6. Literatura în școala populară, de *I. Bura*.

7. Exerciții de stil și de compunere în școala populară, cl. I.—VI., de *Nica Savu*.

8. Învățământul intuitiv în școala populară, de *Remus Baciu*.

Darea de samă, de *Aron Todea*.

Lecții practice s'au ținut două, cu elevii desp. IV., din gramatică și o poezie.

Temele prezentate, după ce o parte au fost examinate și de comisia permanentă, s'au citit și s'au desbătut pe rând în ședințele conferenței. Despre aceste debateri și mai ales despre punctele de orientare în chestiunile indicate, vom da un scurt raport în cele următoare.

În genere toate elaboratele au prezentat material bun și instructiv pentru orientare cu privire la disciplinele limbii materne în școala populară. Uaele, amintim că plăcere, s'au distins chiar prin limpezime și preciziune în desfășurările lor și prin stil bun românesc. Între acestea au fost:

a) Legendele și tradițiunile populare din comuna *Balșa*. — După o scurtă explicație psihologică a originii legendelor și tradițiilor populare, a dat câteva legende, în adevăr frumoase, despre unele pisouri etc. din hotărul amintitei comune, cu îndrumări metodice foarte nimerite, cum este a se proceda la predarea acestor subiecte în școala populară. — Conferența a luat act cu plăcere și a îndemnat învățătorii noștri să procedeze astfel cât mai mulți pentru culegerea și tractarea frumoaselor legende și tradiții populare, ce există în graul viu al poporului nostru.

b) Cartea de ceterie în școala populară. — A dat îndrumări temeinice și practice cu privire la cuprinsul cărții de ceterie în școala populară, îndeosebi pentru trebuințele reale ale timpului nostru. S'a indicat prin argumente convingătoare *trebuința* de a se reduce, după putință, *principiul enciclopedic* la compunerea cărții de ceterie, în folosul materialului lingvistic și literar. Să se aleagă în linia întâi bucați originale românești, neexcepționabile din punct de vedere lingvistic, estetic-literar și de educație morală. — Conferența și-a exprimat dorința să se publice această lucrare, d. p. în foia „Telegr. Rom.“ sau în „Vatra școlară“, pentru o orientare mai extinsă.

c) Literatura în școala populară. — Autorul acesteia a năzuit să explice, la început, curentele mai nouă din literatura română și îndreptățirea produselor alese ale acesteia, pentru predare în școala populară. S'ar fi așteptat încă să dea autorul și lista bucăților de ceterie din definiții autori români, pentru școala populară, ceea ce a fâgăduit a face ulterior, în interesul cauzei. — Conferența a exprimat dorința sa, ca să fie publicată și această lucrare în foia „Telegr. Rom.“, sau în altă foaie corăsp.

A provocat mai multă discuție: *Poezia în școala populară*, pentru că autorul acesteia s'a extins mai mult asupra momentului estetic și național al poeziei, decât să fi armat îndrumarilor circului consistorial, prin care s'a intenționat îndeosebi să se prezente: ce fel de poezii (după origine, gen, etc.) se pot preda mai cu efect în școala populară și modul de predare a poeziei etc. A scâpat și unele erori gramaticale și de stil. Dar și-a ilustrat desfășurările și prin o *lecție practică* despre poezia: „*Un falnic glas*“, de *A. Barseanu*. Și prin o voce de bronz, cu întonare și recitare respicată, a învins mult din formele și greutățile metodice ale predării.

Procedura metodică a prelegătorului se poate rezuma în următoarele:

1. Învățătorul declamă poezie.
2. Învățătorul cetește poezie.
3. Elevii ceteșo poezia pe rând.
4. Elevii memorizează și recitează poezia.
5. Inv. revine la analiza poeziei pentru deprinderi stilare.

6. Inv. dă scurte date biografice despre autorul poeziei.

Conferența a ascultat cu plăcere desfășurarea lecției, dar cu privire la metoda de predare a poeziei în școala populară, a stabilit, pe baza îndigărilor comisarului consistorial, următoarele trepte metodice:

1. Fixarea țintei.

2. Analiza cuprinsului poeziei, prin întrebări și răspunsuri corăspunzătoare, mănecând dela lucruri similare cuprinsului poeziei, care sunt cunoscute elevului. În acest scop învățătorul citește odată poezia și analizează momentele mai însemnate din cuprinsul ei, în firul arstă, apoi urmează:

3. Sinteză sau predarea textului poeziei. — La fiecare inv. designează pe unul dintre elevi ca să citească o poezie, strofă de strofă, având să explice învățătorul eventualele cuvinte necunoscute elevilor. La finea fiecărei strofe, și mai bine: la finea fiecărei grupe de strofe, care reprezintă împreună un înțeles rotunzit din conținutul poeziei, va face o rezumare a ideilor percurse și le va cuprinde într-o zicere contrasă, care se va scrie pe tablă prin un elev, ori în notițul elevilor.

În acest chip va tracta poezia până la sfârșit, strofă de strofă sau grupă de grupă, după părțile ei constitutive, și eventual cu mai mulți elevi. După aceasta urmează a doua citire a poeziei din partea învățătorului cu intonare și mișcări corăspunzătoare, ceace formează punctul de culminare al plăcerii estetice, ce se tinde elevului prin cuprinsul poeziei.

Se notează în genere, că la predarea unei poezii, nu se procedează de adreptul dela cuprinsul poeziei, ci dela lucruri și tablouri similare cuprinsului poeziei și cunoscute elevului, ca să poată întui elevul, în mod indirect, conținutul poeziei. Direct dela cuprinsul poeziei se va procedea numai mai târziu, în despartămintele superioare și în cazuri mai rare.

După tractarea poeziei în modul arătat, se distribuie ca lecție pentru ora viitoare. Urmează apoi examinarea recitată sau privire la celălalt frumos, la reproducerea cuprinsului după grupele indicate, pe lângă eventuale îndreptări și deprinderi, ce se vor impune încă de gradul de pricepere și de îndemănare al elevilor. Premergând și aceste, se dă ca lecție viitoare: memorizarea poeziei. Dacă e mai scurtă, deodată, a toam în mai multe părți.

Dacă se vor examina elevii și cu privire la memorizarea și recitarea poeziei, învățătorul poate atrage atenția elevilor și la formele externe ale poeziei, d. p. la frumusețea rimeilor, la eventuale idioame sau expresii frumoase românești, în sfârșit, pe scurt, și la biografia autorului poeziei, pentru ca să se familiarizeze elevii cu poezii nostri naționali.

Terminele acestea au succes, pot urma, după trebuință, și deprinderi de stil, în legătură cu poeziile tractate.

Cu privire la: *Importanța gramaticii în școala populară*, membrii conferenței au convenit asupra constatării, că studiul gramaticii nu poate forma obiect sau scop de sine statător pentru învățământul limbii materne în școala populară, ci este a-se considera numai ca mijloc ajutător pentru deșteptarea conștiinței a limbii materne, în vorbire și scriere, și se va preda paralel cu materialul de lectură.

Pentru că la învățământul limbii materne, avem să sporim întâi de toate capitalul lexical al elevului. La acest scop lectura este cel mai sigur mijloc, pentru că lectura oferă elevului cuvinte noi și noțiuni noi. Numai în lina a doua urmează formele flexionare ale limbii, pe care, cum vedem în realitate, le învăța elevii și din preț, fără studiu sistematic, din formele și pildete oferite ocazional prin lectură, ori grațiu viu. Din acestea și din alte asemenea cazuri, auzite în viață, s'ajunge elevul la formele abstracte ale limbii și la regulile ei gramaticale. În legătură apoi, la conștiința lor aplicare prin deprindere.

În legătură cu tema: *Exerciții de stil și de compunere în școala populară* el. I-VI, conferența a stabilit o succesiune treptată pentru deprinderile stilice în școala populară, despre care dăm un scurt rezumat în cele următoare:

1. Deprinderi continue, la tablă mai ales, cu primele descrieri de cuvinte și de ziceri din partea elevilor, sub controlul clasei întregi.

2. Simplă decopiere după cuprinsul pieselor tractate din cartea de citire.

3. Descriere de bucuși sau ziceri din piesele tractate, după dictatul învățătorului.

4. Descriere după memorie a pieselor învățate de rost, ori numai părți din ele,

5. Prefacerea pieselor tractate, din punct de vedere gramatical ori stilar.

6. Reproduceri libere sau obiective.

7. Povestiri, descrieri ș. a. din cercul de cunoștințe al elevilor.

8. Epistole și diferite ecte mai trebuitoare în viața practică.

S'a observat apoi stricta îndatorire a învățătorului, să îngrijasă de timp de pregătirea elevilor pentru temele scripturistice, ce primesc. Pentru că nici odată să nu se dea elevilor spre rezolvire teme, pentru care n'au idei aperceptive și cunoștințele pregătitoare absolut indispensabile. Fără aceste condiții, lucrările scripturistice nu pot deveni izvor de mântuire pentru elev. Acestora se adaugă încă și îndatorirea conștiinței reviziunii a lucrărilor scripturistice din partea învățătorului. În care privință consult e a se fixa și anumite semne de corigere, pentru eronice conlucrare din partea elevilor și pentru promovarea independenței lor în rezolvirea corecturilor trebuitoare.

În legătură cu desbaterile despre *„Învățământul intuitiv în școala populară”*, s'a intonat imperativa trebuință de a se înființa un mic *Muzeu școlar* în fiecare școală populară. În acesta să se păstreze mici colecțiuni din cele mai indispensabile obiecte, pentru diferiți rami ai științelor naturale. Dacă nu mai mult, cel puțin o colecțiune din obiectele de interes științific și didactic, ce se găsesc în hotarul oamnei din chestiane.

În ședința din urmă a conferenței s'au prezentat și s'au citit și dările de seamă despre *bibliotecile tractuale* ale învățătorilor noștri și despre *starea învățământului în școlile populare* din cele șapte tractate protopoestice ale conferenței. Din acestea se pot scoate multe învățăminte folositoare pentru îndrumarea progresului școlii noastre populare.

În interesul acestui progres, conferența a făcut și unele propuneri și rugări Veneratului Consistor arhidiecezav, d. p.:

1. Să facă de grabă pași trebuitori pentru reastarea unui *organ pedagogic*, cât mai corăspunzător, în sensul conținutului congresual din a. c.

2. Să schimbe menirea fondului de 13,000 cor. ce s'a înființat din cotizațiile fostelor reuniuni inv., anume: pentru înființarea unui Orfelinat în centrul Arhidiecezei, pe seama copiilor orfanți ai învățătorilor noștri. Pentru realizarea acestei idei umanitare, învățătorii noștri se obligă a continua colecta și contribuțiile marimoase.

3. Să înouiește ze învățătorilor jumătate din prețul biletului pentru clasa a II-a pe căile ferate ungare, cu prilejul conferenței inv.

4. Să se țină conferența viitoare în Petroșeni la finea lui Septembrie 1913, în interesul studiului din partea învățătorilor cu privire la bogatele operații montanistice ș. a. din acea localitate și împrejurime. În acest scop durata conferenței să fie de trei zile.

De încheiere conferența și-a ales comisiile permanente pentru un nou period de trei ani precum urmează:

1. În tr. Oraștie: C. Baicu, P. Nicoară și I. Bura.

2. În tr. Gioagiu: A. Todea, N. Botean și P. Crișan.

3. În tr. Hațeg: Iudita Pop, N. Haneș și Cornelia Nicolae.

4. În tr. Haneșara: D. Joandrea și I. Stricat.

5. În tr. Deva: A. Laslău, N. Igna și I. Popovici.

6. În tr. Dobra: P. Roșu, P. Inciău și A. Ciovică.

7. În tr. Ilia: D. Mariș, N. Crețu, și Nica Savu.

Între multele lucrări ale conferenței, învățătorii noștri au găsit prilej și pentru o plăcută distracție socială prin o cină comună, ce su aranjat în Restaurantul central din Oraștie. Feste 80 de persoane au luat parte la această convenire colegială, în frunte cu dnii protopopi și alți bineveniți oazești.

A fost o masă frumoasă și impunătoare, cum rar se poate vedea în sânel intelectualilor noștri. Și ne-a impresionat foarte plăcut, văzând, ce important factor social și cultural este astăzi învățătorul nostru în sânel poporului român. — Multe felicitări!

Conferența s'a încheiat cu însuflețire. Noi, întăriți în puterile și idealul nostru, ne-am întors fiecare la ale sale, cu bunul gând: să ne vedem la anul cu pace și cu sănătate în Petroșeni.

Raportor.

NOUȚĂȚI.

Ședința publică a societății de lectură „Andrei Șaguna” a studenților în teologie dela seminarul Andreian s'a ținut astăzi, la orele 10 și jumătate, conform programului publicat în numărul penultim al ziarului nostru. A fost foarte succesă. Cuvântul de deschidere a fost temeinic și frumos, asemenea și disertația citită, iar cântările au fost executate cu precizie. Au participat elevii dela seminar, cu profesorii lor, elevete dela școala civilă de fete, apoi Excelența Școlii, Inaltpressfintitul Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu, P. C. S., Arhimandritul Dr. Ilarian Puscaru, P. C. S., Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, mai mulți domni asesori consistoriali și alt public. Excelența Sa a mulțumit elevilor pentru frumoasele prestațiuni, într-o vorbire plină de învățături părintești. La orele 11 și jumătate serbarea aranjată întru memoria marelui Andrei, a fost terminată.

† Luitpold, principele regent al Bavariei, a murit în 12 Decembrie st. n. în München.

Comemorarea lui Iacob Murășianu. În Brașov se vor aranja în 2/15 Decembrie serbări comemorative, din prilejul împlinirii centenarului dela nașterea lui Iacob Murășianu, fost proprietar și redactor al „Gazetei Transilvaniei”.

Serbare în Cernăuț. Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina, împreună cu alte societăți culturale bucovinene organizează în ziua de Sf. Nicolae, Joi, în 6/19 Decembrie, o mare serbare comemorativă cu ocazia aniversării de o sută de ani dela nașterea istoricului Eudoxiu Hurmuzachi. Serbarea se va compune din liturgie ținută în catedrală și din ședință festivă în localitățile teatrului municipal al Cernăuțului. Tot atunci se va deschide și o expoziție de industrie oasnică, întocmită de Societatea doamnelor române din capitala Bucovinei.

Un suvenir. Regele Ferdinand al Bulgariei, cum scrie un ziar parisian, s'a rugat să i se dea drept suvenir regal acela, în care s'a scris protocolul de armistițiu între turci și aliați. Marele vizir a promis îndată, că va împlini rugarea. Se spune, că persoanele care au semnat protocolul, și-au zgărit numele într'un geam al numitului vagon.

Premiul păcii. Din Cristiania se anunță următoarele: Comisiunea, care se ocupă cu sfacerea distribuirii premiului Nobel pentru pace, a hotărât ca în anul acesta să nu acorde nimănui premiul amintit. Hotărârea aceasta vrea să fie o demonstrație împotriva războiului.

Duma cea nouă. Dama împărăției rusești, conform rezultatului noual alegeri, se compune din următoarele fracțiuni: 95 octobriști, 90 naționaliști, 63 membri în partidul din dreapta, 34 din centru, 15 democrați și 9 afară de partide.

Prisonieri turci. Se scrie din Sofia, că numărul prizonierilor turci aflați în Bulgaria este 18,000, între cari 850 ofițeri. La numărul acesta nu sunt socotiți 6000 de prizonieri din Salonic, cari trebuiau să fie extradiți Bulgariei.

Școlari la războiu. Doi elevi din clasa a patra a gimnaziului din Dej au fugit de acasă cu gând să plece pe câmpul de război în Balcani. Lipsiți de pașapoarte, jandarmăria de graniță dela Predeal i-a deținut. Școlarii, iubitori de aventuri, au fost deși pe mâna poliției brașovene, care i-a transportat la Dej.

Accidente. Valea Murășului dela Rechin în sus spre munți este plină de întreprinderi industriale. În săptămânile din urmă s'au întâmplat șase cazuri mortale pe liniile ferate ale numitelor întreprinderi. Luna trecută a deraiat iarăși un vagon, aproape de comuna Ibănești, și a căzut în adâncime, de oarece opritoarea vagonului nu funcționa. Doi tineri țărani, Ioan Todoran și Florea Dan, au rămas morți în prăpastie. Cercetarea oficială a dovedit, că societățile industriale tănuiesc o mare parte a accidentelor.

Dela comitat. Sâmbătă, în 21 Decembrie 1912, dimineața la orele 10 ține comitetul central al comitatului Sibiu ședință în sala mică a casei comitatense.

Conferențe. În Duminecile următoare profesorii Dr. S. Dragomir, Dr. N. Bălan și Dr. A. Crăciunescu vor ținea în sala festivă a Muzeului Asociațiunii din Sibiu, o serie de trei conferențe. Cea dintâi o va ținea în 2/15 Decembrie prof. Dr. S. Dragomir, care va vorbi despre „Inocențiu Clain și unirea”. A doua o va ținea în Dumineca proxima (9/22 Decembrie) prof. Dr. N. Bălan despre „Petru Maior și unirea”. A treia în 16/29 Decembrie prof. Dr. A. Crăciunescu despre „Autonomia bisericii unite”. Fiecare conferență se va începe fix la orele 5. Subiectele acestor conferențe, fiind de mare actualitate, vor atrage de sigur numeros public.

Substitut de viconotar se caută pentru comuna Orlat, unde postul e vacant și prin urmare respectivul poate fi și ales definitiv. A se adresa primăriei comunale.

O inovație în teatrele din Paris e pe cale a se introduce. Anume, ca pauzele între acte să nu fie prea plătitoare, se vor da găzduiri de deslegat publicului și deslegările vor fi premiate. Franczii sunt și au fost întotdeauna cei mai inventioși oameni din lume.

Holera. Știri din Constantinopol anunță, că epidemia iarăși se întinde. Duminecă s'au constatat 30 de îmbolnăviri în populațiunea orașului și 48 cazuri de moarte. În timp de o lună, conform raportului oficial, s'au bolnăvit de holera 1143 de persoane și au murit 578. Moscova Sofia, care era plină de bolnavi, a fost în sfârșit golită și desinfectată. — Luni s'au mai ivit 102 de cazuri, între care 25 mortale.

Rusificare. Partidul naționalist al dumei a înaintat un proiect de lege, în care se hotărăște ca în Litvanie, Polonia rusească și Basarabia nu pot să fie proprietari de pământ sau arendași, decât numai supușii ruși ai țării.

Succesele unei sibieni la Londra. Doamna Lucia Cosma a concertat în Londra, și cele mai de valoare zăre engleze ca „Times”, „Morning Post”, „Daily Mail”, „The Goobe” ș. a. remarcă puterea de farmec ce rezidă în glasul soprano al iubitei noastre artiste, relevând în special școala eminentă, care o posedă d-na Lucia Cosma, în arta cântării.

Emigrarea e oprită. Fosta oficială a guvernului nostru publică două ordinațiuni privitoare la emigrațiune. De o parte să sistează în general acordarea de pașapoarte pentru indivizi, cari aparțin puterii armate; de alte parte se oprește pe timp de un an emigrarea celor obligăți la serviciul militar. În urma acestor ordinațiuni ministeriale nici un bărbat sănătos în etate de sub 50 de ani nu poate deocamdată să părăsească țera.

Universitari pedepsiți. Dintre 14 studenți, slavi de sud, dela universitatea vieneză cari au fost arestați cu prilejul ultimei demonstrațiuni de stradă, unul a fost osândit la temniță grea de șase luni pentru crimă de lesă marelitate; 12 acuzați au fost pedepsiți cu arest de 7—14 zile pentru agitare sau pentru vătămarea autorităților polițiale.

Agitări. În câteva cercuri galițiene au început să colinde numeroși agitatori rușoși, cari fac propagandă în populațiunea rutenă laudând stările din Rusia și promițând țărănilor distribuirea de pământuri luate dela moșieri.

Caz de moarte. În Londra a înecat din viață Sir George Howard Darwin, distins astronom, filozof și profesor universitar în Cambridge. Răposatul a fost un fiu al celebrului naturalist Charles Darwin mort în 1882.

Jubileu. Parohia din Bada vechă și-a serbat Duminecă jubileul de 900 de ani al existenței. A fost întemeiată în 1012 de cel dintâi rege al Ungariei. După liturgie au urmat două predici festive, ținute una în limba germană, și alta în limba maghiară.

Teatru.

Sâmbătă se dă tragedia „Maria Stuart”, de Schiller, Duminecă d. a. „Das stärkere Band”, comedie, seara „So'n Windhund”, comedie.

Nr. 720/1912.

(401) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Vima mare** (Tordavilma), tractul Cetate-de-peatră, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. dela comuna bisericească.

400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor învățătorului, care va fi ales.

Cvintevenalele se vor cere dela stat. Cvatir și grădina în natură.

Învățătorul ales va conduce și cânta cu elevii regulat la biserică și va instrui și în școala de repetiție.

Cererile concursuale cu documentele recerute să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Lăpușul-unguresc, la 23 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractului „Cetate de-peatră”.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 364/1912.

(400) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului II învățător din comuna bisericească gr.-or. română **Arada** (în crângul Măteșești) în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Dotarea constă din: 300 cor. dela comuna bisericească din repartitie și 700 cor. din ajutor de stat, ce se va cere locuință și grădina.

Concurenții se trimită rugărilor cu documentele recerute la oficiul protopresbiterial al Câmpenilor.

Albac-Arada, la 8 Noemvrie 1912.

Dela comitetul parohial gr.-or. din Arada

Ioan Herban
președintele com.

Ioan Lazar
notarul com.

Romul Furdul
protopop.

Nr. 525/1912.

(388) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune din parohia de clasa I. **Daia**, în protopresbiteratul Sebeșului, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpeneșan, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Rom.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasonate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial și pe lângă observarea dispoziției din „Regulamentul pentru parohii” a se prezenta în biserică spre a cânta respect ve a celebra și cuvânta.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeș, 12 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiterial al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 1090/1912.

(396) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională din **Bacitelec**, în tractul Treiscanelor se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericească 233 cor.

2. Dela Ven. Consistor 100 cor.

3. Dela stat 667 cor.

4. Cvatir natural.

Doritorii de a concura la acest post vor înainta cererile la oficiul protopresbiterial rom. gr.-or. în Bereczk, com. Háromszék în termenul arătat.

Alesul va avea a ținea strana în biserică și a instrui pe copiii în cântări formând cor cu dâșii. Cvintevenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani în comună.

Bacitelec, 18 Noemvrie 1912.

În conțelegere cu comitetul parohial rom. gr.-or.

Constantin Dimian
protopop.

Concurs.

Senatul școlii comunale din comuna **Maroskarna (Cârna)**, com. Albei de jos, publică concurs pentru ocuparea unui post de învățător suplent la școala comună din loc cu limbă de propunere română și maghiară pe perioada dela 1 Ianuarie 1913 până la 30 Iunie 1913.

Salariul sistemizat din partea senatului școlar se solvește anticipative câte 80 cor. lunar din cassa școlii, cvatir corespunzător și lemnele de foc necesare.

Concurenții să-și trimită petițiile de concurs instruite conform normelor în vigoare până la 24 Decembrie st. n., a. c. la adresa subsemnatului în Maroskarna-Cârna p. u. Alvincz.

(399) 3-3

Daniil Chirilă
preș. senat. școl.

Nr. 1195/1912

(398) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III a **Bogata Olteană**, cu filia Dopca din tractul protopresbiterial al Cohalmului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar concurenții, pe lângă observarea prescrișelor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective a ce lebra.

Din ședința comitetului parohial ținută în Bogata-Olteană la 9/22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiterial al tractului Cohalm.

Ioan Bârsan
președ. com. paroh.

Teofil Roșca
adm. paroch.

Văzut:

Ioan Bercan
adm. protopopesc.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călindarul arhidiecezan
pe anul 1913

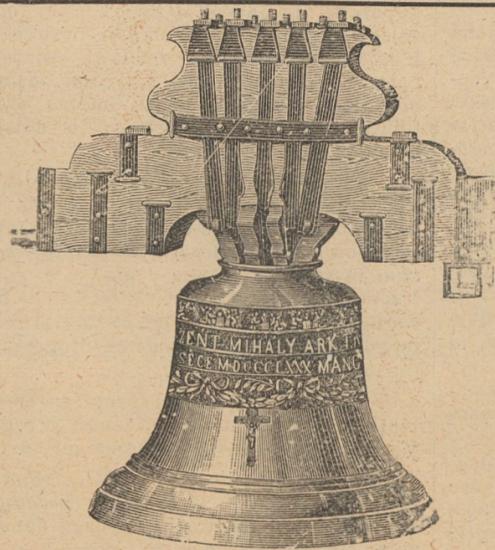
cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut. Înființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a liferă și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efuluiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 21-24

La **Librăria arhidiecezană, Sibiu**, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, culoare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceeași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiași legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiași legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală” I. PETRASCU

Sibiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 17-

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală d'n Roma, 1911: Grand premiu și med. de aur.